

Lähetettä: Lauri Kajander <lauri.kajander@sll.fi>
Lähetetty: perjantai 19. maaliskuuta 2021 15.54
Vastaanottaja: ELY Kirjaamo Uusimaa
Kopio: Luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry; jari.natunen@sll.fi
Aihe: SLL Uudenmaan piirin lausunto Vantaan Energian vaarallisen jätteen polttolaitoksen YVA-selostuksesta
Liitteet: SLLUP_Lausunto-YVA-selostuksesta_Vantaan-Energian-vaarallisen-jätteen-polttolaitos_19.3.2021.docx; SLLUP_Lausunto-YVA-selostuksesta_Vantaan-Energian-vaarallisen-jätteen-polttolaitos_19.3.2021.pdf

Luokat: Tiina

Hei,

Liitteenä Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n lausunto Vantaan Energian vaarallisten jätteiden polttolaitoksen YVA-selostuksesta.

Viite: UUDELY/10363/2020

Toimeksi saaneena,

Lauri Kajander

--

Lauri Kajander
erityisasiantuntija
p. +358 45 114 0088
lauri.kajander@sll.fi

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry Itälahdenkatu 22 b A, 00210 Helsinki <http://www.sll.fi/uusimaa/> uusimaa@sll.fi

Tue luonnonsuojelutyötämme:
www.sll.fi/uusimaa/tue-toimintaamme/

19.3.2021

Uudenmaan ELY-keskukselle

Viite: UDELY/10363/2020

Lausunto Vantaan Energia Oy:n vaarallisen jätteen polttolaitoksen YVA-selostuksesta

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry.

Vantaan Energian Vantaan Långmossebergeniin suunnitteleman vaarallisen jätteen polttolaitoksen YVA-selostuksessa laitoksen toiminnan kannalta kriittiset kysymykset ovat jääneet ilman vastauksia. Esitämme tässä lausunnossa näistä tärkeimmiksi katsomiamme.

Tarvittavien selvitysten luotettavuus

Arviot tulee esittää tieteellisten käytäntöjen mukaan sekä perustella teknisten ja tieteellisten viitejulkaisujen avulla. Nyt esitetyt arvioinnit ovat suurelta osin yleisluontoisia julistuksia ja niiden perusteet jäävät usein hämäräksi.

Polttolaitoksen tarpeellisuus

Sivulla 26 esitetään, että ulkomaille vietäisiin vaarallista jätettä enemmän kuin voimalan kapasiteetin verran. Tästä luokittelusta tarvitaan tarkemmat tiedot. Alan asiantuntijoilla on käsityksiä merkittävästi pienemmistä määristä oikeasti polttokelpoista jätettä. Saamamme tiedon mukaan Riihimäellä toinen rumpu-uunia vastaava yksikkö on ilman käyttöä.

Jäteaineiden karakterisointi

Jää epäselväksi, mitä kemiallisia aineita laitoksessa käsitellään ja mitä olisivat alkuperältään liuotinkemikaalit, muut kemikaalit, lietteet, sakat, pastat jne., joita laitoksessa poltettaisiin?

Mikä on fluffien/autonpurkufraktioiden haitta-aineiden kattava kemiallinen koostumus (vrt. Kuusakosken Vantaan ympäristöluvassa on VTT:n selvitys kahdesta fluffista)? Nämä sisältävät paljon haitta-aineita. Esimerkiksi bromattujen palontorjuntakemikaalien ja raskasmetallien vaikutukset on selvitettävä.

Jätteiden koostumus ja alkuperä vaikuttavat polttoprosessin tuotteisiin, joten luotettavaa arviointia on mahdotonta tehdä tuntematta niitä.

Onnettomuustilanteet

Mikä on laitoksen Seveso -direktiivin edellyttämä konsultaatiovyöhyke kaavoituksessa? Miten pahimman tilanteen dominoefektit on arvioitu nykyisten laitosten välillä sekä ympäröivien toimijoiden ja liikenteen suhteen?

Vaarallisen jätteen kuljetuksen riskiarviot vaarallisimpien haihtuvien jäteaineiden osalta sekä kuljetusreiteillä lähinnä asutusta tapahtuvien onnettomuuksien riskit puuttuvat.

Laitosten Tukesin kemikaali- ja turvallisuusselvitykset sekä suunnitelmat ja ohjeet suuronnettomuuksiin varautumiseksi olisi tullut laittaa YVAn liitteiksi.

Onko kemikaalien haihtuvuutta ja/tai leimahdus pisteitä rajattu huomioiden haihtuvat kemialliset orgaaniset aineet ympäristöriskeinä sekä terveysriskinä laitoksella ja ulkopuolella?

Onnettomuustilanteiden mallinnukset puuttuvat esimerkiksi savukaasujen leviämisen osalta. Puuttuu myös tiedot kemikaalien ja palovesien/liuosten keräilykapasiteetin määrästä suhteessa alueella oleviin kemikaalien ja palontorjunnan tarpeeseen.

Poltto- ja puhdistusprosessin päästö savukaasuun

Mikä on polttoprosessin ja puhdistusprosessin teho orgaanisten aineiden suhteen?

Voiko mitään/mitä orgaanisia yhdisteitä päästä prosessista läpi ja missä määrin?

Mitä epäorgaanisia yhdisteitä ja alkuaineita pääsee prosessista läpi ja missä määrin?

Mikä on savukaasun kattava alkuainekoostumus normaalioloissa sekä häiriö ja poikkeusoloissa (esim. Terrafamen ympäristöluvan vesien laajan alkuaineanalyysikoostumuksen mukaan)?

Missä poikkeusoloissa prosessista pääsee em. aineita läpi ilmaan ja missä määrin?

Mitkä ovat päästökaasujen yksittäisten raskasmetallien - erityisesti elohopea, kadmium, tallium, lyijy, beryllium, arseeni, nikkeli, bromiyhdisteiden (ml. HBr yksilöitynä, fluffin yms. autonpurkujätteen palontorjuntakemikaaleista) ja orgaanisten päästöyhdisteiden pitoisuudet ml. PAH ja AOX?

Mikä on prosessijäteveden koostumus poikkeus-, häiriö- tai onnettomuustilanteissa?

IHKU-malli päästöjen terveysvaikutuksista

Yhtiö lupasi selvittää tätä, mutta tuloksia ei löytynyt. Mitkä ovat typpipäästöjen ja muiden kemiallisten päästöjen terveysvaikutukset rahassa mitattuina ns. IHKU-mallilla?

https://www.syke.fi/fi-FI/Tutkimus__kehittaminen/Tutkimus_ja_kehittamishankkeet/Hankkeet/Ilmansaasteiden_haittakustannusmalli_Suomelle_IHKU/Tiivistelma

Tämä on esitetty esimerkiksi Kaicellin ja Kemin MetsäFibren ympäristölupaprosessissa, jossa ELY-keskus vaati sitä. Tuloksena oli miljoonien eurojen terveysvaikutukset, vaikka pitoisuudet olisivat keskimäärin alle normien.

Laskeuma

Mikä on ilmapäästömallituksesta seuraava laskeuma eri haitta-aineille laitoksen ympäristössä? Mallinnettu ilmapitoisuus johtuu piipinkorkeudesta ja virtauksen määrästä. Laskeuma aiheutuu esimerkiksi sateesta päästövirtauksen läpi. Sateen mukana laskeutuvat aineet eivät ole päästömallinnuksessa ja se on siteen puutteellinen

Yhtiön tarkkailussa on havaittu 2019 kohonneita elohopean pitoisuuksia pohjavesissä laitoksen alueella. Tämä tarkoittaa, että laskeuma erilaisten haitta-aineiden osalta voi olla merkittävä, vaikka ilman keskipitoisuuksia väitetään pieniksi.

Laskeuman tarkkailua tarvitaan kattavasti lähialueille ainakin sammalpallo- ja ämpärimenetelmillä.

Vesistövaikutukset erityisesti Natura-alueisiin

Keskeinen vaikutus on huomioitava kattavasti, ml. vanhat pilaantueet pohjavedet ja laskeuman vaikutus, kaikilta alueella sijaitsevilta laitoksilta ja ympäristöstä.

Vesipäästöjen vaikutukset ilmeisesti kahteen Natura-alueeseen purojen alajuoksilla on selvitettävä. Harvassa ja heikkolaatuisessa tarkkailussa on jo löytynyt ympäristölaatunormien ylityksiä. Tarvitaan kattavat tarkkailutulokset kaikista hule- ja laskeumavesien päästöaineista. EU:n Natura-säännöt edellyttävät tieteellistä varmuutta, ettei suojeluarvoja heikennetä. YVA:ssa ei esitetä mitään tieteellisesti pätevää selvitystä, vain etäisyyteen perustuva arvaus, ettei haittaa olisi.

Yhteisvaikutukset melu- ja pölypäästöön

Huomioitava Vantaan Energian laitosten lisäksi Remeo, Rudus ja muut alueen toimijat ja kaikki liikenne. Melussa on selvitettävä myös maksimi- ja sisämelu STM:n asetuksen mukaan.

Vaihtoehdot

Miten on selvitetty mahdollisuudet toteuttaa jätehierakian vaatimuksia jätteesynnynehkäisystä ja jätteen haitallisuuden minimoimisesta ja mitä toimia selvityksen perusteella on tehty tai suunniteltu tehtäviksi?

Kuinka perusteellisesti ja millaisin tuloksin on selvitetty vastaavien suomalaisten laitosten käyttöaste tulevaisuudessa, eli onko tälle laitokselle ehkäisytoimpiteiden jälkeen tosiasiallista

tarvetta? Vai perustuuko oletus hankkeen taloudellisesta kannattavuudesta ulkomaita tuotavaan vaaralliseen jätteeseen?

Mitkä ovat vaihtoehdot laitoksen sijoittamiseksi kauemmas luonnonsuojelu ja -asutusalueista? Tarkastelun on oltava Vantaata laajempi.

Vesien käsittely

Vesien käsittely, raakavedet, puhdistustoimenpiteet ja niiden teho sekä puhdistettujen vesien laatu on selvitettävä.

Veden puhdistuksessa syntyvät jätteet on selvitettävä.

Hulevesien ja muiden vesien laatu on selvitettävä kattavasti suhteessa laskeuman komponentteihin.

Viemäritävien vesien kokonaiskoostumus on selvitettävä. Vesilaitoksen ympäristöluvan mukaiset aineet ja muut vesissä esiintyvät luvanvaraiset aineet pitoisuuksineen on selvitettävä.

Luvittamattomat aineet on selvitettävä suhteessa ympäristölaatunormeihin ja raja-arvoihin sekä puhdistamon vedessä että lietteissä sekä suhteessa puhdistamon prosessien mahdolliseen häiriintymiseen.

Liikenne

Mitkä ovat hankkeen liikenteen mahdollisten onnettomuuksien terveys- ja ympäristöriskit?

Liikenteen kokonaisvaikutukset yhdessä muiden alueen laajenevien teollisuushankkeiden kanssa ovat selvittämättä.

Luonnonsuojelu

Vaikutukset ekologisen yhteyden häiritsemiseen kaikkien laitosten osalta on selvitettävä. YVA:ssa sanotaan, että yhteyksiä ei haitata, koska uusi laitos on vanhojen alueella. Laitoksen itäpuolella on tärkeä ekologinen yhteys, johon melu, pöly ja laskeuma ulottuvat myös yhteisvaikutuksena erityisesti Remeon kanssa.

Laitoksen laskeuman, pölyn sekä pinta- ja pohjavesiin tulevien päästöjen vaikutukset lahokaviosammaleeseen on selvitettävä. Näitä on laitoksen välittömässä läheisyydessä.

Pinta ja pohjavedet

Mikä on alueen pinta- ja pohjavesien täsmällinen tila ja mitä Vantaan Energia tekee pohjaveden pilaantumisen korjaamiseksi?

Tila on ilmoitettava suhteessa EU:n ja ulkomaisiin laatunormeihin.

Mikä on laskeuman pitkäaikainen vaikutus pintavesiin suurimman laskeuman alueilla? Edellisessä on huomioitava kaikki haitta-aineet ml. ravinteet raskasmetallit, arseeni jne.

Mitkä ovat ns. hulevesien pitoisuudet huomioiden ilmalaskeuma polttolaitokselta?

Lentotuhkan ja pohjatuhkan sekä muiden prosessissa syntyvien jätteiden laatu

Tuhkien ja jätteiden epäorgaaniset ja orgaaniset koostumustiedot normaalioloissa sekä poikkeus-, häiriö- tai onnettomuustilanteissa olisi tullut selvittää. On ilmeistä, että laatu riippuu voimakkaasti poltettavan jätteen laadusta ja selvitystä ei ole. Tuhkan hyvänlaatuisuus tai rinnastettavuus nykyisiin on arvausta? Laitoksessa poltettaisiin kloori- fluori, ja bromiyhdisteitä, joista tulee dioksiineja ja furaaneja, sekä muita haitallisia orgaanisia yhdisteitä sekä vetyhalogenideja, joiden vaikutusselvitykset ovat hyvin ohuita. Aktiivihiihjätteen käsittely on myös selvittämättä. Sitä kerrotaan käytettävän elohopean sekä dioksiinien ja furaanien poistossa. Jos jäte poltettaisiin laitoksella, seuraisi korkeita elohopean ja raskasmetallien päästöjä, joita ilmeisesti koetettaisiin torjua lisäämällä aktiivihiihlä.

YVA-tilaisuudessa on kerrottu, että yhtiö polttaa erityisen elohopeapitoisia jätteitä lisäten aktiivihiihlä. Puhdistamolle menevissä vesissä on korkeahkoja elohopeanpitoisuuksia, joiden käsittelylle vedenpuhdistamolla ei ole lupaa. Yhtiön tulee selvittää elohopeapitoisten jätteiden poltto ja sen vaikutukset vesiin, ilmaan ja jätteisiin.

Jätekoodit

Jätekoodeja ei näy YVA:ssa? Jätekoodien lisäksi tarvitaan myös fraktioiden alkuperä ja prosessit ja mahdollisimman kattava epäorgaanisten ja orgaanisten aineiden karakterisointi.

Kuluttajalajitellut jätteet

Miten huomioidaan kuluttajalajittelussa tulevat virheet? Mitkä ovat pahimmat mahdolliset virheet. Voiko vaarallisissa jätteissä olla esimerkiksi vääriin teille joutuneita räjähteitä? Jos kyllä niin miten niihin on varauduttu?

Konsultin osaaminen

Listasta ei käy ilmi konsulttien osaamista vaarallisista jätteistä, niiden poltosta tai niistä syntyvistä haitta-aineista. Myös kyseisten aineiden ilma- ja vesistövaikutusten osaamista ei näytä olevan. Koska YVA-prosessin aikana toistuvasti esitettyihin keskeisiin kysymyksiin ei osattu tai haluttu vastata, syntyy huoli konsulttien pätevyydestä tehtäviinsä.

Yhteysviranomaisen lausunnon huomioiminen

Yhteysviranomainen on ansiokkaasti kiinnittänyt huomiota ohjelmavaiheessa esiintuotuihin ongelmiin. Tätä koskevassa YVA-selostuksen liitteessä huomioiminen on tehty viittauksina kappaleisiin, joissa asioita on kuitattu tai ohitettu hyvin yksioikoisilla väitteillä näyttämättä dataa tai arvioinnin perusteita. Osa väitteistä on ilmeisen virheellisiä ja perusteettomia. Kiinnitämme erityisesti huomioita seuraaviin: vesistövaikutukset, Natura-(vesistö)vaikutukset, kala- ja rapuvaikutukset, viheryhteys, jätevirrat, tuhkat ja kuonat, polttomateriaalin varastointi, kaavoitus suhteessa Seveso-normeihin, terveys- ja onnettomuusriskit, pohjavesi, vaikutukset luontoarvoihin (myös onnettomuudet), meluvaikutukset, päästöt ilmaan ja onnettomuudet (hyvin ylimalkaista, vaikka riskejä taulukossa), riskit ja onnettomuustilanteet (vaikutuksia ei kuvattu, onnettomuuksista

ei mallinnuksia, kemikaalikonaisuutta ja suojavyöhykkeitä kuten konsultaatiovyöhykettä ei kuvattu, koska suunnittelu kesken), liikenne ja onnettomuudet, rakentamisen, louhinnan ja murskauksen vaikutukset (louhinta- ja murskausmäärät ja tekniikka, melu, räjäytystekniikka, joka estää vauriot, kallion laatu esim. asbestien, raskasmetallien, arseenin ja rapautuvien kivilajien suhteen puuttuvat).

Lisätiedot: Jari Natunen, erikoisasiantuntija FT, p. 044 21 00 453, jari.natunen@sll.fi

Helsingissä 19.3.2021

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry

Laura Räsänen
puheenjohtaja

Lauri Kajander
erityisasiantuntija

Lähetäjä: Sahlstein Janne <Janne.Sahlstein@valio.fi>
Lähetetty: tiistai 16. maaliskuuta 2021 11.43
Vastaanottaja: ELY Kirjaamo Uusimaa
Aihe: Valio Oy:n mielipide Vantaan Energian vaarallisten jätteiden polttolaitoksen YVA- selostuksesta
Liitteet: Mielipide Valio Oy VE Vaarallisten jätteiden polton YVA selostus UUDELY103632020.pdf

Luokat: Tiina; Ympäristö

Ohessa Valio Oy:n mielipide koskien Vantaan Energia Oy:n vaarallisen jätteen polttolaitoksen ympäristövaikutusten arviointiselostusta,
Diaarinumero: UUDELY/10363/2020

Ystävällisin terveisin,

Janne Sahlstein
Ympäristöpäällikkö
Valio Oy
Tel. +358 50 384 2795
[etunimi.sukunimi\(at\)valio.fi](mailto:etunimi.sukunimi(at)valio.fi)

MIELIPIIDE

Uudenmaan ELY-keskus
Kirjaamo
PL 36
00521 HELSINKI
kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

Mielipide koskien Vantaan Energia Oy:n vaarallisen jätteen polttolaitoksen ympäristövaikutusten arviointiselostusta

Diaarinumero: UDELY/10363/2020

Valio Oy:n Vantaan tehtaas sijaitsevat osoitteessa Fazerintie 2 noin kilometrin etäisyydellä Vantaan Energian suunnitteleman vaarallisten jätteiden termisen käsittelylaitoksen sijoituspaikasta. Valio Oy Vantaan tehdas valmistaa sulatejuustoa sekä paloittaa, viipaloi ja raastaa Valion muilla toimipaikoilla valmistettuja juustoja sekä pakkaa näin saadut tuotteet kuluttajapakkauksiin. Tehdas on määritelty valtakunnallisen huoltovarmuuden kannalta tärkeäksi tuotantolaitokseksi.

Valio Oy Vantaan tehtaas sulatejuustotuotannon näkökulmasta suunnitellun vaarallisten jätteiden polton suurimmat epävarmuustekijät liittyvät tuotannon ilmapäästöihin, erityisesti häiriötilanteissa.

Arviointiselostuksessa jätteenpolttolaitoskokonaisuuden savukaasujen päästöt on mallinnettu tilanteessa, jossa sekä nykyisille kattiloille että jätevoimalan parhaillaan rakennettavalle laajennukselle on käytetty niiden voimassa olevan ympäristöluvan mukaisia suurimpia sallittuja päästöarvoja. Vaarallisen jätteen polttolaitokselle mallinnuksen lähtöarvot on valittu BAT-päätelmien perusteella. Siten mallinnus perustuu tilanteeseen, jossa kaikki laitokset toimivat samanaikaisesti juuri ja juuri sallituissa rajoissa. Mallinnuksen perusteella vaikutukset ja pitoisuudet jäävät vähäisiksi verrattaessa niitä ilmanlaadusta annettuihin ohje- ja raja-arvoihin ulkoilmassa. Arviointiselostuksessa ei ole arvioitu kuinka tehty lähtötilanneoletus pätee suunnitellun vaarallisten jätteiden polttolaitoksen erilaisilla polttoainevaihtoehdoilla.

Valio Oy:n näkökulmasta arviointiselostuksesta puuttuvat poikkeustilanteiden aiheuttamien päästöjen arvioinnit. Valio Oy:n toiminnan jatkuvuuden kannalta yksittäisistä häiriöpäästöistä koituva riski tuotteidemme imagolle ja tuotteiden laadulle on merkittävämpi kuin luvan ja BAT- määräysten puitteissa tapahtuvasta normaalitoiminnasta koituva riski.

Arviointiselostus ei sisällä tietoja, joiden perusteella Valio Oy kykenisi arvioimaan nimenomaan vaarallisten jätteiden polton häiriötilanteista toiminnalleen koituvan riskin suuruutta. Mahdollisia poikkeustilanteita voivat olla esimerkiksi häiriöt savukaasujen käsittelyssä, tuhkan käsittely ja savukaasujen puhdistuslaitteistojen huoltotoissa tapahtuvat päästöt.

Arviointiselostuksessa on kohdassa **6.14.2.3 Ennaltaehkäisy ja varautuminen** ja sen taulukossa 6-8 on esitetty häiriötilanteita ja niihin varautumista. Esimerkiksi savukaasun puhdistuslaitteistojen häiriötilojen riskin yhteydessä on ylimalkaisesti kirjattu, että ”*kriittiset laitteet ja järjestelmät on kahdennettu*” ottamatta tarkemmin kantaa mitkä laitteet on kahdennettu, jolloin toimenpiteen jälkeisen jäännösriskin arviointi on mahdotonta. Lisäksi varautumistoimenpiteenä on kirjattu ”jätteen syöttö lopetetaan ja laitos ajetaan alas tai vakiotilaan, jossa poltetaan puhtaita polttoaineita” ottamatta kantaa kuinka kauan päästöt näissä tilanteissa jatkuvat ja mitkä päästöt pahimmillaan näissä häiriötilanteissa ovat.

MIELIPIIDE

Valio Oy esittääkin mielipiteenään että

- arviointiselostuksessa savukaasun puhdistuslaitteistojen häiriötilat on käsitelty niin ylimalkaisesti, ettei Valio Oy kykene esitetyn perusteella arvioimaan savukaasujen puhdistuslaitteistojen häiriötiloista omalle toiminnalleen koituvaa riskiä.
- hankkeen ympäristölupahakemuksessa tulee esittää
 - savukaasujen käsittelyjärjestelmä niin yksityiskohtaisesti kahdennuksineen, että esitetyn perusteella on mahdollista arvioida savukaasun puhdistuksen häiriötiloista koituvaa riskiä
 - normaalitoiminnan vaikutusten lisäksi riskinarviointiin perustuvat selvitykset merkittävimmistä poikkeustilanteiden riskeistä, niissä tapahtuvista päästöistä ja päästöjen leviämisestä. Tarkastelun lähtökohtana tulisi olla kaikin tavoin epäedulliset olosuhteet (eli ns. *worst case*-skenaario)

Helsingissä 17.3.2021

DocuSigned by:

Juha Penttilä

C144C3631EE1455...

Juha Penttilä
johtaja, Operations
Valio Oy

DocuSigned by:

Sami Sillman

20C7ED8AE6C74A4...

Sami Sillman
tehtaan johtaja
Valio Oy Vantaan tehdas

Lähettiläjä: Miia Pihlakari <miia.pihlakari@ymparistolaki.fi>
Lähetetty: torstai 18. maaliskuuta 2021 13.05
Vastaanottaja: ELY Kirjaamo Uusimaa; Engström Annukka (ELY)
Aihe: Mielipide Uudenmaan ELY-keskukselle / Oy Karl Fazer Ab
Liitteet: Mielipide Uudenmaan ELY-keskukselle_180321_Oy Karl Fazer Ab.pdf

Luokat: Ossi

Hei,

Lähetän ohessa Oy Karl Fazer Ab:n mielipiteen Uudenmaan ELY-keskukselle Vantaan Energia Oy:n vaarallisen jätteen polttolaitoksen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Arviointiselostus ja kuulutus ovat nähtävillä 20.1. – 19.3.2021. Viite: Uudenmaan ELY-keskuksen kuulutus 20.1.2021, diaarinumero UUDELY/10363/2020

Pyydän ystävällisesti **kuittaamaan mielipiteen vastaanotetuksi**.

Ystävällisin terveisin

Miia Pihlakari
asianajosihteeri
GSM 0400 774 858
miia.pihlakari@ymparistolaki.fi

Asianajotoimisto Ympäristölaki Oy
PL 208 (Pohjoinen Makasiinikatu 6 A 8)
00131 Helsinki

Puh.(09) 2511 1620
Faksi (09) 2511 1621
www.ymparistolaki.fi

Tämä sähköposti on luottamuksellinen ja tarkoitettu ainoastaan vastaanottajalle. Mikäli ette ole viestissä tarkoitettu vastaanottaja, olkaa hyvä ja ilmoittakaa siitä lähettäjälle ja tuhotkaa viesti välittömästi.

This e-mail is confidential and is meant for the recipient only. If you are not the intended recipient, please inform the sender of this and destroy the message immediately.

Uudenmaan ELY-keskukselle

Asia: Mielipide Vantaan Energia Oy:n vaarallisen jätteen polttolaitoksen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Arviointiselostus ja kuulutus ovat nähtävillä 20.1. – 19.3.2021.

Viite: Uudenmaan ELY-keskuksen kuulutus 20.1.2021, diaarinumero UUELY/10363/2020

Mielipiteen esittäjä:

Oy Karl Fazer Ab

Asiamies- ja prosessiosoite:

Asianajaja Sakari Niemelä
Asianajotoimisto Ympäristölaki Oy
Pohjoinen Makasiinikatu 6 A 8, PL 208, 00131 Helsinki
puh. (09) 2511 1620, faksi (09) 2511 1621

ASIANAJOTOIMISTO YMPÄRISTÖLAKI OY

PL 208, 00131 HELSINKI | Käyntiosoite: Pohjoinen Makasiinikatu 6 A 8 | Puh. (09) 2511 1620 | Faksi (09) 2511 1621
www.ymparistolaki.fi | etunimi.sukunimi@ymparistolaki.fi | Kotipaikka: Helsinki | Y-tunnus: 0972488-1

Mielipide

1 Yleistä

Olemme esittäneet aiemmin hankkeen YVA-ohjelmasta ELY-keskukselle toimittamissamme mielipiteessä ja sen täydennyksessä näkemyksemme YVA-ohjelman sisällöstä ja siitä, miten sitä tulisi täydentää YVA-selostusvaiheessa. Kiinnitimme huomiota mm. laitoksen suunniteltuun sijoittamiseen tiheästi asutetun seudun välittömään yhteyteen ja sen sopimattomuuteen alueelle, jossa harjoitetaan rinnan maanviljelystä ja merkittävää elintarviketuotantoon liittyvää teollista toimintaa. Katsoimme, että vaarallisen jätteen polttaminen ei sovellu myöskään alueen kaavassa määriteltyyn käyttötarkoitukseen ja että laitoksen toiminnasta aiheutuu ilmeisiä riskejä terveydelle ja ympäristölle sekä pohja- ja pintavesille erityisesti normaalista poikkeavien tilanteiden aikana sekä laitokselle suuntautuvassa liikenteessä.

Katsoimme myös, että hankkeen vaihtoehtotarkastelu oli liian suppea ottaen huomioon hankkeen perustelut liittyen jätteen polton valtakunnallisina esitettyihin tarpeisiin. Koko hankkeen toteuttamisen kannalta on tärkeitä, että tarve juuri tälle pääkaupunkiseudulle perustettavalle polttolaitokselle on huolellisesti perusteltu huomioiden yhteiskunnan tarpeet eikä vain hankevastaavan teknistaloudelliset tarkoitukset.

Viittaamme edelleen YVA-ohjelmavaiheessa lausumaamme ja katsomme jäljempänä esitettävin perustein, että nähtävillä oleva YVA-selostus on edelleen eräiltä keskeisiltä osiltaan puutteellinen ja sitä tulee täydentää.

2 Hankkeen kuvauksesta

Mielipide koskee Vantaan Energia Oy:n suunnitelmaa vaarallisen jätteen polttolaitoksen rakentamiseksi Vantaan Långmossebergeniin ja sitä koskevaa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle toimitettua ympäristövaikutusten arviointiselostusta (YVA).

Hankekuvauksessa kerrotaan, että Vantaan Energia Oy suunnittelee rakentavansa vaarallisia jätteitä termisesti käsittelevän laitoksen, jossa käsittelystä syntyvä lämpöenergia hyödynnetään energiantuotantoon. Hanke keskittyy jätteisiin, jotka syntyvät pääsääntöisesti Etelä-Suomen alueella

ja jotka vaativat korkean lämpötilan käsittelyä. Uuden polttolaitoksen sijoituspaikaksi on valikoitunut Vantaan Energian jätevoimalan tontti Långmossebergenissä. Hankkeessa rakennetaan uusi vaarallisen jätteen polttolaitos, jossa vaarallisia jätteitä poltetaan rumpu-uunissa. Suunniteltu jätteenkäsittelymäärä on noin 45 000 tonnia vuodessa. Tällä jätemäärällä voidaan tuottaa kaukolämpöä 150 GWh, eli noin 9 % Vantaan Energian kaukolämmön vuosituotannosta.

YVA-menettelyssä vaihtoehtoina ovat: – VE0, eli 0-vaihtoehto: Hanketta ei toteuteta. – VE1: Vaarallisen jätteen polttolaitos rakennetaan Vantaan Långmossebergenissä sijaitsevalle jätevoimala-alueelle.

3 YVA-selostuksesta

Vaarallisen jätteen polttolaitoksen ympäristövaikutusten arviointiselostus jättää avoimeksi useita YVA-ohjelmavaiheessa esiin nousseita kysymyksiä. Aiheita on käsitelty varsin yleispiirteisesti ja mm. liitetaulukon muodossa esitetty kuvaus ELY-keskuksen YVA-ohjelmasta antaman lausunnon huomioonottamisesta jää monilta osin lukijan tulkittavaksi. Kuvaavaa on, että selostuksessa todetaan avoimesti mm. rakentamisen ja toiminnan aikaisia elinkeino- ja työllisyysvaikutuksia tarkastellun ”yleispiirteisesti”. Myöskään selostuksen tekstissä esitetyistä tiedoista tehtyjä johtopäätöksiä ei ole aina avattu tarkemmalle arvioinnille, vaan on tyydytty toteamaan esim. että ”vaikutukset ovat vähäisiä”.

Vaikutusten arvioinnin lähtökohtana korostetaan toistuvasti sitä, että polttolaitos *sijoittuisi jo olemassa olevalle laitosalueelle eivätkä toiminnan luonne ja sen vaikutukset ympäröivään maankäyttöön siten muuttuisi*. Katsomme, että esitetty lähtökohta vääristää oletuksia vaikutusten merkityksestä. Hankkeen tarkoituksena on nimenomaisesti keskittää alueelle uusi toimintakokonaisuus, laajamittainen vaarallisen jätteen polttaminen. *Toiminnan luonne muuttuisi olennaisesti*. Myös tarkasteltavan YVA:n arvioinnin tarkoituksena on juuri uuden toiminnan vaikutusten ja riskien arvioiminen. Alueen soveltuvuutta *vaarallisen jätteen polttoon* ei ole tarkasteltu nykyisen toiminnan edellytyksiä arvioitaessa.

Riskitarkastelun mukaan toimintaan liittyviä olennaisia riskejä kuten tulipalot, savukaasujen leviäminen ja kemikaalivuodot ja maaperän saastuminen, ei voida sulkea pois. Vaikka laitoksen mahdollisia häiriötilanteita on tarkasteltu, jää niiden ympäristöön, terveyteen ja elinkeinotoimintaan kohdistuvien vaikutusten arviointi puutteelliseksi. Riskien osalta on tarkasteltu lähinnä niiden

todennäköisyyttä, mutta niiden *merkitystä ei ole*, ottaen huomioon käsiteltävien materiaalien vaaralliset ominaisuudet, erikseen *arvioitu haitankärsijöiden kannalta*.

Riskitarkastelu keskittyy lisäksi lähinnä laitosalueen sisäpuolelle. Liikenteen osalta tarkastelu perustuu pelkästään kuljetusmääriin eikä siihen liittyviä riskejä ole tarkemmin avattu.

YVA-selostuksesta ei selviä tarkemmin, millaisia määriä kemikaaleiksi luokiteltavia jätteitä vaarallisen jätteen laitoksella tullaan käsittelemään. Tämä tieto on keskeinen Tukesin määritelmässä laitoksen luvitusta ja siihen liittyen ns. konsultointiväyhykkeitä.

Selvitysten yleispiirteisyydestä johtuen hankkeen sijoituspaikan soveltuvuutta ei ole voitu objektiivisesti arvioida ja ottaa huomioon mm. ympäristön nykykäytöstä johtuvia ehdottomia reunaehdoja liittyen ympäristön ja pohjavesivarantojen puhtauteen ja ympäristöterveyden vaatimuksiin.

4 Laitoksen sijoituksesta ja tarkastelluista vaihtoehtoista

Hankevastaava selvittää YVA-selostuksessa Långmossebergenin valintaa laitoksen sijoituspaikaksi todeten, että Martinlaaksossa ja Varistossa tarkastellut alueet hylättiin tilanpuutteen takia. Lähellä sijaitsevan Vehkalan alue hylättiin *”koska alueessa tunnistettiin merkittäväksi haasteeksi alueen kasvavat ja kehittyvät palvelutoiminnot, joiden yhteensovittaminen jätteenkäsittelyhankkeen kanssa nähtiin olevan ristiriidassa”*. Katsomme, että juuri samoista syistä tulisi myös Långmossebergenin alue hylätä, eritoten, kun kyseessä on *vaarallisia jätteitä* käsittelevä laitos ja, toisin kuin selostuksessa väitetään, *ympäristössä on* mahdollisesti häiriintyviä erityisiä kohteita (mm. elintarviketeollisuus ja asutus).

Arviointiselostuksen mukaan tarkasteltavan hankevaihtoehdon toteutus ei edellyttäisi kaavamuuksia eikä hankkeella olisi merkittäviä vaikutuksia alueen kaavoitukseen. Katsomme että myös tämä *lähtökohta on virheellinen ja toistaiseksi perustelematon toiminnan luonne ja vaikutusalueen nykykäyttö huomioon ottaen*.

Östersundomin alueen maakuntakaavassa (valituksenalainen) alue on osoitettu jäte- ja energiahuollon alueeksi merkinnällä EJ/EN. Vantaan yleiskaavassa ja asemakaavassa alue todetaan osoitetun yhdyskuntateknisen huollon alueeksi merkinnällä ET, joilla kaavamerkinnoilla on mahdollistettu

nykyisen jätevoimalan toiminta Långmossebergenin alueella. Valituksenalaisessa Östersundomin yleiskaavassa jätevoimalan sijaintipaikka on osoitettu yhdyskuntateknisen huollon alueeksi, jolle voidaan sijoittaa yhdyskuntateknisen huollon tiloja, laitoksia, laitteita ja alueita kuten voimaloita, vedenottoja, vedenpuhdistamoita, jätteenkäsittelylaitoksia ja lumen vastaanottopaikkoja sekä liikenne- ja varikkotoimintoja. Kaavoituksessa ei kaavamerkintöjen perusteella ole nähdäksemme varauduttu *vaarallisen* jätteen polttamiseen.

Käsitystämme tukee Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta (Tukes) saatu tieto, jonka mukaan kaavoituksessa kemikaalilaitosten sijoittamisessa on suositeltu käytettäväksi merkintää T tai T-kem. Vertailukohteena voidaan käyttää Fortumin Riihimäen jätelaitosta, jossa vaarallisia jätteitä käsittelevän laitoksen alueelle on annettu asemakaavassa merkintä TT-2/kem. Onkin ilmeistä, että Långmossebergenin kaavoitustyössä on alun perin haluttu varata mahdollisuus *tavanomaisten jätteiden* käsittelyä ja energian tuotantoa varten, jollaiseksi Vantaan Energian laitoskin alun perin suunniteltiin, *eikä voimassa olevassa kaavoituksessa siis ole huomioitu* nimenomaan *vaarallisten* jätteiden käsittelyä alueella.

Suunnittelun toiminnan luonteeseen liittyen on myös huomattava, että Tukes on määritellyt tuotantolaitoksille ja varastoille ns. *konsultointivyöhykkeet, joiden sisällä kaavoituksessa on kiinnitettävä huomiota riskeihin ja suuronnettomuusvaaran torjuntaan*. Tässä tapauksessa riskivyöhykettä ei voida suunnittelun keskeneräisyydestä johtuen vielä määrittää eikä hankkeen vaikutusta kaavoitukseen ja ympäröivään maankäyttöön hahmottaa. Arviointiselostuksen mukaan ”lopullisen kemikaalien käsittelyn ja laajuuden voi määrittää kun tiedetään varastoitavien aineiden määrät ja luokitukset tarkemmin”. Kuten selostuksessa todetaan, ”Konsultointivyöhykkeellä tapahtuvista kaavoitusmuutoksista tai merkittävämmästä rakentamisesta on pyydettävä lausunto Tukesilta ja pelastusviranomaiselta”.

Vantaan Energian *nykyisen laitoksen* konsultointivyöhykkeen laajuus on 0,5 km ja esimerkiksi Fortumin Riihimäen laitoksen 1 km. Laajimmillaan Tukesin määrittelemät konsultointivyöhykkeet ulottuvat 2 kilometriin. Tässä yhteydessä on huomattava, että Vaaralan yritysalueella 1 - 2 km länteen hankealueesta sijaitsee yli 2 500 työpaikkaa. Alueella sijaitsevat muun muassa Valion juustotehdas ja Fazerin makeistehdas ja leipomo. Lisäksi hankealueen ympäristössä harjoitetaan peltoviljelyä lähimmillään 200–300 metrin etäisyydellä. Lähimmät asuintalot sijaitsevat vain noin 300 metrin päässä jätevoimala-alueesta koilliseen ja Länsisalmen asutus sijaitsee noin 500 metrin etäisyydellä hankealueen rajasta. Hankealueesta 1,5–2 kilometrin etäisyydellä sijaitsevat Vantaalla Hakunila,

Vaarala ja Länsimäki sekä Helsingissä Östersundom. Kuten selostuksessa todetaan, Östersundomin alueen yleiskaavaluonnoksessa on suunniteltu suurimittaista kaupunkimaista rakentamista 1-2 kilometrin päähän hankealueelta. Näin ollen hankkeen vaikutuksia ja riskejä ympäröivään maankäyttöön tulee selvittää tarkemmin.

On myös huomattava, että Fazerilan pohjavesialue sijaitsee YVA-selostuksen mukaan 250 metrin päässä Vantaan Energian voimalaitosalueesta. Siten jopa nykyisen jätelaitoksen konsultointivähyke ylittää myös pohjavesialueelle. Pohjavesialueella sijaitsevat tunnetusti Valion ja Fazerin tuotantolaitokset, joista jälkimmäinen lisäksi hyödyntää pohjavettä. Vaarallisen jätteen polttolaitos ja sinne suuntautuva vaarallisia jätteitä kuljettava liikenne muodostavat *riskin pohjavesialueelle ja siten myös siellä toimivalle elintarviketuotannolle, joka olisi tullut ottaa laitoksen sijoitustarkastelussa ja kaavoituksessa huomioon.*

Myös hankkeen suhdetta valtakunnallisiin alueiden käyttötavoitteisiin (VAT) kuvataan suppeasti vain viittaamalla uusiutumiskykyistä energiahuoltoa koskevaan tavoitteeseen. Huomiotta jää, että VAT sisältää myös terveellistä ja turvallista elinympäristöä koskevan tavoitteen.

5 Laitoksen polttoaineista ja niiden käsittelystä

Uudenmaan ELY-keskus oli YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa edellyttänyt, että arviointiselostuksessa on syytä kuvata laajemmin vaarallisen jätteen jätevirtojen nykytilannetta ja jakaumaa, jotta hankkeen tarvetta ja mitoitus voidaan perustella paremmin. Tarkastelu on kuitenkin edelleenkin jäänyt perin suppeaksi ja yleiselle tasolle ilman, että laitokselle polttoon suunniteltujen ja YVA-selostuksessa eriteltyjen jätelajien osalta olisi tehty tarkempaa tarkastelua. YVA-ohjelmavaiheessa esitettyyn verraten selostuksessa ei juurikaan anneta lisätietoa siitä, millä tavoin selvitetään hankintaketjun toimivuus ja polttoainepohjan laadun varmistus.

6 Liikenteestä

YVA-selostuksessa on todettu, että nykyisen jätteenpolttolaitoksen liikennöintimäärät ovat noin 170 kuorma- ja rekka-autoa vuorokaudessa. Laitoksen laajennuksen jälkeen liikennöinti lisääntyy noin 220 autoon vuorokaudessa ja suunnitellun vaarallisen jätteen polttolaitoksen käyttöönoton jälkeen noin 240 autoon vuorokaudessa. Valtaväyliltä kuormat tulevat laitokselle pääosin Länsimäen eritasoliittymän kautta. Hankevastaavan mukaan VE1 tapauksessa raskaan liikenteen lisäys on

Länsimäen liittymässä noin 5 % verrattuna nykyisiin raskaan liikenteen määriin. Liikenteen yhteisvaikutusten arvioinnissa todetaan liikennemäärän lisäyksen olevan ”hyvin vähäinen” ja edelleen, että lisääntyvällä liikenteellä voi olla vähäisiä kielteisiä yhteisvaikutuksia alueen ilmanlaatuun.

Tarkasteltaessa lähemmin vaarallisen jätteen kuljetusmääriä todetaan, että mikäli kuljetuksia tapahtuu arkisin, viitenä päivänä viikossa, päästään vuosikuljetusmäärissä jo yli 5000 kuormaan. Tällainen kuljetussuorite yhteen kohteeseen ansaitsee erillisen riskitarkastelun, kun kysymyksessä ovat vaaralliset jätteet. Sellaista ei kuitenkaan ole tehty. YVA-selostusta koskevassa yleisötilaisuudessa 3.2.2021 hankevastaavan taholta todettiin, että ”samat kuormathan siellä liikkuvat, vain toisiin suuntiin ja liikenteemme on sitä paitsi melko vähäistä”.

7 Pohja- ja pintavesistä

Arviointiselostuksessa pohjavesien tilasta lausutaan samoin kuin ohjelmavaiheessa, eli että laitosalueen pohjavedet eivät voisi virrata Fazerilan pohjavesialueelle, mikä johtuisi siitä, että Fazerilan pohjavesialueen itäosan pohjavesipinnan taso on korkeammalla kuin jätevoimalan alueella. Alueen pohjavesitilanteesta ei kuitenkaan ole laadittu laajempaa aluetta koskevaa ja mittaustiedoilla päivitettyä kokonaiskuvaa pinnantasoineen ja virtaussuuntineen, jota on aiemmin esitetty myös viranomaistaholta (ESAVI/ 19508/2019, määräys 37):

”Jätevoimalan käytön aikana pohjaveden pinnankorkeutta sekä pohjaveden ja salaojavesien laatua on seurattava vähintään puolen vuoden välein keväisin ja syksyisin. Tarkkailupisteitä on sijoitettava laitosalueelle siten, että mahdolliset säiliö-, putkisto- ja rakennevuodot ja hallitsemattomat päästöt voidaan havaita nopeasti... Laitosalueen ympäristössä havaintopisteitä on sijoitettava kaikkiin niihin suuntiin, joihin laitoksen vaikutukset voivat levitä pohjaveden välityksellä....Raportissa on esitettävä mitatut pitoisuudet ja parametrit trendikuvaajana siten, että mahdolliset pitkän ajan muutokset pystytään helposti havaitsemaan. Raportissa on myös kuvattava sanallisesti ja graafisesti pohjaveden virtaussuunnat jätevoimala-alueelta ympäristöön, erityisesti Fazerilan pohjavesialueen suuntaan...”

Kohdassa ”ilmastonmuutokseen sopeutuminen” viitataan mahdolliseen meren pinnan nousuun, jonka huomioonottamista ei pidetä tarpeellisena, koska laitos ei sijaitse aivan rannikon läheisyydessä. Sen

sijaan eri ilmastomallien osoittama mahdollinen sadannan lisääntyminen on jätetty kokonaan huomiotta. Huomioiden koko Långmossebergenin teollisuusalueen laaja rakentaminen, tällä seikalla saattaa olla vaikutusta pinta- ja pohjavesien kertymiin ja pohjavesipintojen tasoon.

Kohdassa ”Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa” on tarkasteltu liikenteen, ilmanlaadun ja melun yhteisvaikutuksia, mutta ei vielä pinta- ja pohjavesien yhteisvaikutuksia, vaikka asiaan on kiinnitetty huomiota niin viranomaisten kuin yleisönkin toimesta. YVA-selostuksen yleisötilaisuudessa 3.2.2021 hankevastaava totesi, että työn alla on vasta nyt mm. keskustelut Ruduksen ja Remeon kanssa yhteisvaikutusten arvioinnista ja tarkkailuista.

8 Riskitarkasteluista

Laitoksen riskejä on tarkasteltu kohdassa ”Onnettomuus- ja häiriötilanteiden ympäristövaikutukset ja todennäköisyys”. Tarkastelu on toteutettu taulukoimalla tunnistetut häiriötilanteet, seuraukset, mahdolliset vaikutukset ja varautumistavat. Analyysi tuo selkeästi esiin laitoksen moninaiset riskit, jotka voivat johtaa suuriinkin vahinkoihin huolimatta etukäteen valmistelluista varautumistoimista.

Riskien *merkitystä* ei ole kuitenkaan tarkasteltu mm. ympäristön maankäytön ja elinkeinojen kannalta siitäkään huolimatta, että laitos sijoittuisi lähelle merkittävää elintarviketeollisuuden keskittymää ja lähelle asuinalueita. On huomattava, että vaarallisten jätteiden pientenkin pitoisuuksien joutuminen ympäristöön voi aiheuttaa vakavan haitan terveydelle, ympäristölle ja elinkeinotoiminnalle.

Riskejä tarkasteltiin myös yleisötilaisuudessa 3.2.2021. Esille nousivat mm. räjähdysvaaralliset tilanteet, jotka voivat johtua eri jätelajien tahattomasta sekoittumisesta polton aikana. Erityisiksi riskikohteiksi todettiin jätebunkkeri ja rumpu-uuni.

Riskitarkastelun pohjalta on päädytty toteamukseen, että *”toiminnan aikaiset onnettomuus- ja häiriötilanteet ovat mahdollisia. Ympäristön ja terveyden kannalta haitallisten tapahtumien todennäköisyys on kuitenkin hyvin pieni, kun otetaan huomioon panostus häiriötilanteiden synnyn ennaltaehkäisyyn ja ympäristövaikutusten torjuntaan”.*

Uudenmaan ELY-keskus oli edellyttänyt YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa, että *riskien sekä onnettomuus- ja häiriötilanteiden mahdolliset vaikutukset* tulee kuvata niin laitoksen alueella kuin lähialueilla. Lähialueiden tarkastelua ei kuitenkaan ole eksplisiittisesti tehty.

Huomionarvoista on, että myöskään laitokselle suuntautuvaa liikennettä ei ole tarkasteltu sen riskien osalta. Kuljetusvahingot ja vuodot muodostavat kuitenkin merkittävän lisäriskin koko toimintaa arvioitaessa.

Mitä tulee laitoksen toiminnasta aiheutuviin päästöihin, tarkastelut on yleensä tehty normaalitoiminnan olosuhteissa. Erilaisin varautumistoimin voidaan tiettyyn rajaan asti vaikuttaa poikkeaviin päästöihin. Polttolaitosten BAT-vaatimuksissa onkin kiinnitetty näihin toimiin erityistä huomiota, mutta siitä huolimatta aika ajoin laitoksilla, kuten myös Vantaan Energian laitoksilla, on esiintynyt ajoittaisia luparajojen rikkomuksia. Niiden seurauksena mm. haitallisten aineiden laskeumat ympäristöön voivat kasvaa ennustetuista.

9 YVA:lle asetettavista vaatimuksista

YVA-menettelyn tavoitteena on tunnistaa kokonaisvaltaisesti, systemaattisesti ja luotettavin menetelmin hankkeen haitalliset vaikutukset ja riskitekijät sekä niiden lieventämismahdollisuudet. Tämä edellyttää *kattavaa vaihtoehtojen tarkastelua*, mikä erottaa YVA:n lupamenettelyistä. Vaihtoehtotarkastelulla pyritään löytämään teknistaloudellisesti ja ympäristön kannalta optimaalinen vaihtoehto ja luomaan *edellytykset hankelupien saamiselle*.

Sijaintivaihtoehtojen tarkastelun merkitys korostuu erityisesti hankkeissa, jotka vaikuttavat ympäristöön laajalti ja voimakkaasti, ja joissa riittävät turvaetäisyydet muodostuvat siten haittojen hallinnan kannalta keskeiseksi keinoksi, kuten tässä tapauksessa. YVA:n merkitys ympäristölupaharkinnan tietopohjana kytkeytyy mm. ympäristönsuojelulain *sijoituspaikan valintaa koskeviin vaatimuksiin* (YSL 11 §): ”Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, että toiminnasta ei aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja pilaantuminen voidaan ehkäistä.” Säännöksen mukaan toiminnan *sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa* on otettava huomioon toiminnan:

- 1) luonne, kesto, ajankohta ja vaikutusten merkittävyys sekä pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski;
- 2) vaikutusalueen herkkyys ympäristön pilaantumiselle;
- 3) merkitys elinympäristön terveellisyyden, ja viihtyisyyden kannalta;
- 4) sijoituspaikan ja vaikutusalueen nykyinen ja oikeusvaikutteisen kaavan osoittama käyttötarkoitus;

5) muut mahdolliset sijoituspaikat alueella.

Tässä tapauksessa kaikki edellä viitatut arviointiperusteet muodostavat huomattavia haasteita suunnitellulle toiminnalle, jossa on tarkoitus *keskittää Etelä-Suomen alueen vaarallisen jätteen poltto elintarviketeollisuuden ja asutuksen välittömään läheisyyteen sekä merkittävien pohjavesialueiden välittömään tuntumaan.*

Katsomme, että sijoituspaikan valintaa koskevat vaatimukset edellyttävät laajempaa vaihtoehtotarkastelua, joka alueellisesti vastaa suunnitellun jätteenpolton alueellisia tavoitteita. Ympäristövaikutukset on selvitettävä ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä suunnittelun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa hankkeen muu valmistelu huomioon ottaen *vaihtoehtojen ollessa vielä avoinna* (YVA-lain 15.1 §).

Olennaista on myös, että vaikutustyyppien tunnistamisen ohella ymmärretään myös niiden *merkitys* ympäristön ja terveyden sekä vaikutusalueen asumisen ja elinkeinojen toimintaedellytysten kannalta. Nyt vaikutusten ja riskien merkittävyyden arviointi on jäänyt olennaisesti puutteelliseksi eikä arviointiselostus tarjoa myöskään riittävää *tietoperustaa vuorovaikutukselle ja osallistumiselle.*

YVA-selostuksen tulee myös muodostaa *pohja ns. perustellun päätelmän laatimiselle* (YVA-lain 23.1 §), jonka keskeisenä sisältönä on yhteysviranomaisen itsenäisten arvioiden esittäminen hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista *arviointimenettelyssä tuotetun tiedon ja viranomaisen omien tarkastelujen perusteella.* Nyt suunnittelun keskeneräisyys johtaa arvioinnin yleispiirteisyyteen eikä vastaa perustellun päätelmän tietotarpeisiin. Esimerkiksi hankkeen ja sen vaihtoehtojen suhteesta maankäyttösuunnitelmiin ei esitetä riittäviä tietoja (YVA-asetuksen 4.1,3 §). Arviointi ei sisällä myöskään arvioita suuronnettomuuden seurauksista (YVA-asetuksen 4.1,5 §).

10 Vaatimukset vaarallisen jätteen polttolaitoksen YVA-selostuksen pohjalta

Uudistamme hankkeen YVA-ohjelmavaiheessa esittämämme vaatimukset, tärkeimpänä vaatimus siitä, että on luovuttava vaarallisen jätteen polttolaitoksen sijoittamisesta Långmossebergeniin ja selvitettävä kattavasti laitoksen sijoittamista vaihtoehtoiseen kohteeseen.

- Vaikutusten tarkastelua ympäröivään maankäyttöön, vaikutusalueen asumiseen ja elinkeinojen toimintaedellytyksiin on täydennettävä ottaen huomioon elintarviketeollisuuden ympäristölliset erityisvaatimukset.
- Hankkeen riskitarkastelua on täydennettävä ympäristöön ja terveyteen kohdistuvien riskien osalta erityisesti laitoksen lähialueilla mukaan lukien Fazerilan pohjavesialue ja sen alueella toimivat yritykset. Liikenteen aiheuttamat riskit on kuvattava ja arvioitava. Ilmaan joutuvien päästöjen osalta on kuvattava ja arvioitava vaarallisten aineiden leviämistä ja vaikutuksia ympäristöön myös mahdollisten poikkeustilanteiden vallitessa. Riskitarkastelussa on arvioitava myös riskien *merkitys* mm. ympäristön maankäytön ja elinkeinojen kannalta.
- Vaarallisen jätteen jätevirtoja, nykytilannetta ja jakaumaa on kuvattava laajemmin Uudenmaan ELY-keskuksen lausunnossaan edellyttämällä tavalla, jotta hankkeen tarvetta ja mitoitusta voidaan perustella paremmin.
- Laitokselle tuotavien ja siellä käsiteltävien jätteiden laatuja ja määriä on kuvattava tarkemmin, jotta laitoksen kemikaalilainsäädännön mukainen status voidaan määrittää asianmukaisesti.
- Vaarallisen jätteen hankintaketjujen ja laadunvalvonnan kuvausta on täydennettävä.
- Alueen pohjavesitilanteesta on laadittava laitosaluetta ja sen lähiympäristöä kattava ja mittaustiedoilla päivitetty kokonaiskuva pinnantasoiheen ja virtaussuuntineen. Pinta- ja pohjavesien tarkastelussa on huomioitava alueen toimijoiden yhteisvaikutukset sekä mahdollinen sadannan lisääntymisen vaikutus.

Helsingissä 18.3.2021

Oy Karl Fazer Ab:n valtuuttamana

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized capital 'S' followed by a horizontal line.

Sakari Niemelä, asianajaja

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Erkki Peltonen' in a cursive style.

Erkki Peltonen, DI